

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS 2017 METŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOJI PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Palangos miesto savivaldybės 2017 metų visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa (toliau tekste – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu ir kitais teisės aktais.

2. Programa bus įgyvendinama vadovaujantis Palangos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos sudarymo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Palangos miesto savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. T2-345, bei Projektų atrankos konkursų finansavimo ir administravimo tvarkos aprašu, patvirtintu Palangos miesto savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 18 d. sprendimu Nr. T2-31 1 punktu.

3. Įgyvendinant Programą numatomos vykdyti priemonės pateikiamos 1 priede.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

4. 2016 m. pradžioje Palangoje gyveno 15 542 gyventojai (2015 m. – 15 379; 2014 m. – 15 358; 2013 m. – 15 353, 2012 m. – 15 512, 2011 m. – 15 771), tai yra 184 gyventojais daugiau nei 2015 m. pradžioje. 2016 m. pradžioje gyveno 6 922 vyrai ir 8 620 moterų, t. y. 122 vyrais ir 41 moterimi daugiau nei 2015 m. Per pastaruosius dešimt metų (2006–2016 m.) gyventojų skaičius Palangoje sumažėjo 1 162 (7,9 proc.) gyventojais (gyventojų skaičius 2006 m. – 16 704).

Lietuvos statistikos departamento išankstiniais duomenimis, 2016 m. Palangoje gimė 157 kūdikiai (atitinkamai 2005 m. – 131, 2006 m. – 144, 2007 m. – 144, 2008 m. – 157, 2009 m. – 138, 2010 m. – 151, 2011 m. – 152, 2012 m. – 141, 2013 m. – 151, 2014 m. – 136, 2015 m. – 152), per 2005–2016 m. laikotarpį gimė 1 602 kūdikiai.

2016 m. pradžioje 0-15 metų amžiaus gyventojų Palangos mieste buvo 2 233, tai 50 gyventojų daugiau negu 2015 m. 2016 m. metų pradžioje, darbingo amžiaus gyventojų skaičius Palangos mieste buvo 9 283, t. y. 75 gyventojais daugiau lyginant su 2015 m. Pensinio amžiaus gyventojų Palangos mieste 2016 m. buvo 4 026, t. y. 38 gyventojais daugiau negu 2015 m.

Nuo 2010 m. iki 2016 m. vyresnio amžiaus žmonių procentinė dalis padidėjo atitinkamai nuo 22,7 iki 25,9 proc. lyginant su bendru gyventojų skaičiumi. Pagrindinis senėjimo procesą apibūdinantis demografinis rodiklis (60 m. ir vyresnių amžiaus gyventojų dalis visuomenėje) parodė, kad Palangos miesto gyventojai senėja.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. Palangoje mirė 228 žmonės, tai 8 žmonėmis mažiau nei 2015 m. (atitinkamai 2005 m. – 178, 2006 m. – 185, 2007 m. – 195, 2008 m. – 236, 2009 m. – 186, 2010 m. – 203, 2011 m. – 201, 2012 m. – 211, 2013 m. – 227, 2014 m. – 226, 2015 m. – 236), per 2005–2016 m. laikotarpį mirė 2 512 žmonės.

Daugiausia gyvenimo metų prarandama dėl ankstyvų mirčių, kurias lemia išorinės priežastys, kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai. Palangos mieste vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra 76,23 metai, žmonės gyvena ilgiau 1,73 metais nei yra bendras Lietuvos vidurkis (74,51 metai). Nuo 2006 iki 2015 metų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Palangos mieste pailgėjo 0,98 metų.

2015 m. savivaldybėje 1 gyventojui teko 6,99 apsilankymo pas gydytojus – tarp jų dominuoja apsilankymai pas pirminio lygio gydytojus. Apsilankymų pas gydytojus specialistus (II ir III lygis) vienam gyventojui 2010–2015 m. Palangoje teko mažiau nei Lietuvoje.

Sergamumas II tipo cukriniu diabetu Palangos mieste yra didesnis lyginant su Lietuva. 2015 m. šis rodiklis (93,1/10 000 gyv.) buvo daugiau nei 2 kartus didesnis už Lietuvos (42,6/10 000 gyv.).

2015 m. standartizuotas mirtingumas nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų Palangoje (7,02/10 000 gyv.) buvo mažesnis nei Lietuvoje (9,42/10 000 gyv.). 2012–2015 m. Palangoje augo naujai užregistruotų susirgimų gimdos kaklelio piktybiniais navikais skaičius. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programos 2012–2015 m. vykdymo metu Palangos mieste daugiau buvo suteikta informavimo paslaugų (daugiausiai 2015 m. – 71 proc., mažiausiai 2014 m. – 19 proc.) nei citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų (daugiausiai 2015 m. – 41 proc., mažiausiai 2012 m. ir 2014 m. – 12 proc.).

VšĮ Klaipėdos miesto greitosios medicininės stoties duomenimis, greitosios medicinos pagalbos iškvietimų skaičius 2016 metais Palangoje buvo 6 457 kartai, iš jų nepagrįstų – 521. Vidutiniškai per parą iškvietimų skaičius siekė 18 kartų. Iškvietimų skaičiaus didėjimas pastebimas pirmąjį vasaros mėnesį (712) ir didžiausias iškvietimų skaičius užregistruotas liepos ir rugpjūčio mėnesiais (atitinkamai 943 ir 895). Palangos miesto savivaldybėje būtinoji medicinos pagalba suteikta 5 936 kartus, nustatyti klinikinių mirčių atvejai – 17 kartų, biologinių mirčių atvejai – 84 kartus.

Profilaktinių sveikatos patikrinimų metu daugiausia Palangos miesto vaikams (t.y. 1 711 pažymos) diagnozuota: regėjimo (2016 m. – 623, 2015 m. – 543), deformuojančių dorsopatijų (2016 m. – 120, 2015 m. – 61) ir skoliozės (2016 m. – 51, 2015 m. – 46) sutrikimų. Nenormalios laikysenos (2016 m. – 52, 2015 m. – 28), klausos (2016 m. – 2, 2015 m. – 6) ir kalbos (2016 m. – 16, 2015 m. – 4) vaikams sutrikimų buvo diagnozuota mažiausiai.

Programai įgyvendinti 2016 m. skirta 37,98 tūkst. eurai. Programos lėšomis vykdytos 5 Savivaldybės strateginio veiklos plano priemonės:

Gyventojų sveikatos stiprinimas ir ligų prevencija. Iš visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos 2016 m. finansuoti 7 konkurso būdu atrinkti sveikatos projektai (2015 m. – 4; 2014 m. – 3): „Diabeto komplikacijų prevencija ir kontrolės mokymas“ (7 seminarai 357 nariams, atlikta nuodugni akių patikra autorefraktoriu/keratrometru – 32 klubo nariams), „Pasirūpink ir savo sveikta. Cure te ipsum“ (190 dalyvių, parengta reklaminė medžiaga – skrajutės, plakatai, įsigyti suvenyrai – atminimo dovanėlės), „Muzikos terapija ir Palangos moksleivių nuomonės apie savo sveikatą tyrimas“ (2 muzikos terapijos renginiai, 240 dalyvių), „Žmonių, sergančių Dž. Parkinsono liga, sveikatos kokybės gerinimas“ (33 dalyviai), „Fizinis aktyvumas – sveikatos šaltinis“ (dalyvavo 150 vaikų ir suaugusiųjų mankštose baseine), „Garsas-palva-forma“ (organizuoti 5 renginiai, kuriuose dalyvavo 145 asmenys), „Kinolektoriumas „Valančiukai““ (skaitytos 9 paskaitos trijuose Palangos miesto mokyklose, dalyvavo 9–10 klasių moksleiviai). Sveikatos projektams 2016 m. buvo išleista 6,8 tūkst. eurų.

Aplinkos sveikatinimas. Sudarytos sutartys dėl sužeistų ir nusilpusių laukinių gyvūnų sugavimo ir paėmimo, gaišėnų surinkimo ir utilizavimo, asbesto turinčių atliekų išvežimo. Bendradarbiaujant ir saugant Palangos priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojų (kurie pirmieji atvyksta į nelaimės židinius) gyvybes ir sveikatas buvo įsigytos cheminių incidentų likvidavimui reikalingos priemonės (dūmų detektoriai, kvėpavimo organų apsaugos aparatai), pirktos paslaugos: pliažų valymo (nuo organinių ir augalinių kilmės atliekų) ir likvidavimas taršos šaltinių. 2016 m. aplinkos sveikatinimui buvo išleista 23,28 tūkst. eurų.

Paplūdimių vandens ištyrimas vasaros sezono metu. Maudymosi sezono metu kas dvi savaites buvo atliekami 6 Savivaldybės maudyklų vandens tyrimai. Iš viso 48 mikrobiologiniai ir fiziniai–cheminiai tyrimai, kurie buvo vertinami pagal Lietuvos higienos normos HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“ reikalavimus. Šiai paslaugai 2016 m. buvo išleista 3,1 tūkst. eurų. Detalesnė 2016 m. vykdyto maudyklų monitoringo ataskaita pateikiama 3 priede.

Triukšmo lygio stebėseną. Vykdytą sveikatos programos priemonę „Triukšmo lygio stebėseną“ 2016 m. birželio – rugpjūčio mėnesiais patvirtintose 20 triukšmingiausių Palangos miesto vietų buvo atliekamas triukšmo monitoringas ir išmatuoti ekvivalentiniai garso slėgio lygiai. Taip pat 2016 m. liepos – rugsėjo mėn. vykdyti triukšmo matavimai pagal gyventojų

skundus ir patikrinimus (9 skundai). 2016 m. panaudota suma šiai priemonei įgyvendinti buvo 2,1 tūkst. eurų. *Detalesnė 2016 m. vykdytos triukšmo lygio stebėsenos ataskaita pateikiama 2 priede.*

Gyvūnų priežiūra. Vykdyta gyvūnų priežiūros prevencija, kurių metu įsigytos priemonės (lankstinukai, maišeliai, semtuvėliai) ir mokyti Savivaldybės gyventojai tinkamai pasirūpinti savo augintiniais, jų ekskrementais, neteršti aplinkos. Priemonei įgyvendinti 2016 m. išleista 2,7 tūkst. eurų.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

5. Pagrindinis Programos tikslas – remti visuomenės sveikatos priežiūrą, mažinančią gyventojų sergamumą, mirštamumą, finansuojant savivaldybės remiamas visuomenės sveikatos priemones.

6. Programos uždaviniai:

6.1. stiprinti gyventojų sveikatą ir vykdyti ligų prevenciją;

6.2. vykdyti aplinkos sveikatinimo priemones, užtikrinti aplinkos kokybę, nekeliančią grėsmės žmonių sveikatai.

7. Programos prioritetinės veiklos kryptys:

7.1. Sveikos gyvensenos propagavimas bei sveikatai palankios ir saugios aplinkos kūrimas.

7.2. Vaikų sveikatos stiprinimas (regėjimo, stuburo patologijos, mitybos sutrikimų profilaktika, odontologinių ligų profilaktika).

7.3. Lėtinių neinfekcinių ligų profilaktika (pirmenybė teikiama širdies–kraujagyslių, onkologinių susirgimų, cukrinio diabeto profilaktikai).

7.4. Sergamumo tuberkulioze profilaktika (tuberkulino mėginiai įstaigoms).

7.5. Neįgaliųjų asmenų sveikatos palaikymas.

7.6. Gyventojų psichinės sveikatos ir savižudybių bei smurto prevencija.

7.7. Alkoholio, tabako ir kitų psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija.

7.8. Socialinės rizikos šeimos sveikata.

IV. SIEKIAMI REZULTATAI

8. Įgyvendinus Programą pagal 1 priedą:

8.1. bendruomenė gaus daugiau žinių apie sveiką gyvenimo būdą ir ligų prevenciją;

8.2. bus pagerinta aplinkos kokybė ir sumažinta neigiamo poveikio gyventojų sveikatai rizika.

V. VERTINIMO KRITERIJAI

9. Šios Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

9.1. finansuotų sveikatinimo projektų skaičius (ne mažiau kaip 4);

9.2. atliktų paplūdimių vandens tyrimų skaičius (ne mažiau kaip 40).

Palangos miesto savivaldybės 2017 m.
visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios
programos
I priedas

VISUOMENĖS SVEIKATOS RĖMIMO SPECIALIOSIOS PROGRAMOS LĖŠŲ NAUDOJIMO 2017 METAIS ŠAMATA

PAJAMOS

Eil. Nr.	Pajamų šaltiniai	Skiriamos lėšos (tūkst. EUR)
I.	Savivaldybės biudžeto lėšos (toliau tekste – SB)	0,0
II.	Perkeltos pajamos (nepanaudotų gautų pajamų lėšų likutis) (toliau tekste – LL)	11,8
III.	Palangos miesto savivaldybės aplinkos apsaugos specialiosios programos lėšos (toliau tekste – AA)	9,8
IV.	Savanoriškos fizinių ir juridinių asmenų įmokos (toliau tekste – FJA)	0,0
V.	Kitos teisėtai įgytos lėšos (toliau tekste – KT)	0,0
IŠ VISO:		21,6

IŠLAIDOS

Eil. Nr.	Visuomenės sveikatos programa Programų vykdytojas (-ai)	Finansavimo šaltiniai (tūkst. EUR)					
		IŠ VISO:	SB	LL	AA	FJA	KT
1.	Gyventojų sveikatos stiprinimas ir ligų prevencija	9,0	-	-	-	-	-
1.1.	Projektų atrankos konkursų finansavimo ir administravimo tvarkos apraše numatytu būdu atrinkti vykdytojai	-	-	-	9,0	-	-
2.	Aplinkos sveikatinimas	1,1	-	-	-	-	-
2.1.	Likviduoti taršos šaltiniai	-	-	-	-	-	-
2.2.	Užterštų paplūdimio teritorijų valymas (dumbliai, kerpės)	-	-	0,3	-	-	-
2.3.	Pasiutligės prevencija	-	-	-	0,1	-	-
2.4.	Žmogaus sveikatai pavojingų cheminių incidentų likvidavimui reikalingos priemonės	-	-	-	0,7	-	-
2.5.	Laukinių gyvūnų gaišenų surinkimas, utilizavimas	-	-	-	-	-	-
3.	Paplūdimių smėlio ir vandens ištyrimas vasaros sezono metu	4,0	-	4,0	-	-	-
4.	Triukšmo lygio stebėseną ir prevencija	3,5	-	3,5	-	-	-
5.	Gyvūnų priežiūra	4,0	-	4,0	-	-	-
IŠ VISO:		21,6	-	11,8	9,8	-	-